

De Refugie der Karthuizers van Zeelhem.

Dit gebouw lag in de dusgenoemde Luker-straat bij de Beverenpoort, hetgeen nog ten jare 1556 in 't bezit was der Karthuizers, doch later vercocht werd.

Blijkens het volgende werd hun op 30 december 1562 toelating verleend door het stadsbestuur om een ander refugie huis aan te koopen :

„ In 1562 is by myne heeren schout, burgemeesters, schepenen en raed der stadt van Diest den Chartuysers buyten Diest geconsenteert en geaccordeert, soo verre in hun is, dat sy sullen moghen in erfdomme vereenighen bynnen der stadt van Diest een huys etc., om daerinne te logeren voor hun selven, dienaren, peerden, graen, enz., met dien sy twee huysen vercocht hebben in der stadt. Actum xxx decembris. „

Het zelfde jaar werd door den toenmaligen prior Hendrik van Luyck, eene erf bestaande uit huizing, hof, enz., gelegen op d'Overstraat, aangekocht, om tot refugie huis te dienen, mits eene jaarlijksche rente van 28 rijnsch guldens, boven de lasten, zoo als blijkt uit de volgende oorkonde :

Heer ende broeder Hendrick van Luyck, prior des godshuys van de Chartuysers tot Zeylem, by de voorse. stadt van Diest gelegen, heeft bekent en geassigneert op ende aen een huys met alle syner toebehoortens groot synde met den huys staende en aenhoudende t' samen omtrent xxxiii roeden, waarvan die hondert roye maeken een sille, staende en gelegen op d'Overstrate binnen die voorser. stadt van Diest, tusschen erven Joncker Jans van Leyre ter eendere, d'erfgenaemen Jans van Dyst in twee syden ende s'Heeren straat van vore, by den voorser. prior gecocht synde in den jare MDLXII tegen Jan Goossens als momboir, Olivier ende Elisabeth Goossens, daer moeder af was Elisabeth Van Loye, meesteren Anthonissen als gemachticht van heere Pieteren Van Gertruyden priester, Jan Witten en Hendrick Van Gertruyden, gehuyschten, Geerden Van Loye, in den naem van hem selven als momboir van de onbejaerde kinderen van wylen meester Dirck Goossens, daer moeder af was Elisabeth Van Loye, Jan Van Nérum met Cathryu Van

der Meeren, meester Jan Belwaerts als vader en momboir van Matthys Belwaerts, daer moeder af was Elisabeth Van Loye, allen wesende erfgenamen van wylen Willem Van Gertruyden en Maria Goyens voer en omme die somme van XXVIII Rynsguldens erfelyck te quiten den penninck XVIII, boven nochtans XXXVI stuyvers erfelyck die het voorscr. godshuys jaerlycks betalen moet aen het groot gasthuys van Diest onquytbaer ende twee stuyvers Heeren ehyns. Alsoo geestimeert ende weert synde boven alle jaerlycsche lasten ende commeren daer uytgaende de somme van omtrent IIIIe III Rynsguldens eens, en twintich stuyvers s'jaers erfchys ontquytbaer, vallende jaerlix te betalene te Kersmisse, tot behoef van onsen aldergenadichsten heer der koninklyke Majesteit als hertoghe van Brabant, waervan die yeerste betalinghe gevallen is te Kersmisse XVe LXIII stylo Brabantiae, ende alsoo van jaere te jaere te betalene in handen van den rentmeester van onsen genadigen Heer voorscr. geordonneert in 't quartier van Thienen, nu synde ende namaels wesende ende dat ter saeken ende in recognitie van der gratiën ender octroye by syne majesteit der voorscr. goidshuys gedaen ende verleent synde van te moghen vercryghen in erfdomme 't voerg. huys ende alle syne toebehoorten, geloevende de voorscr. prior in den naem van den goidshuys ven den Chartruysen voorscr. altydt van den voorscr. erfchyns, onsen genadighen Heer te betalene als voer, ende daer af te voldoen als vervolgde schout. (11 Juny 1567).

Tijdens de religie-oorlogen der xvre eeuw, hadden de Karthuizers in dit gebouw een langdurig verblijf. Uitwijzens een brief door den visitator der orde in ons land toegezonden aan den toenmaligen prior Jan Saro, die sedert 1572 aan het hoofd dezer gemeente stond, was het gemeld refugiehuis, toen maar weinig geschikt, om tot verblijfplaats aan die moniken te dienen. De visitator maant dezen aan om een ruimer en geschikter gebouw aan te krijgen en het getal der moniken, hetgeen zeer klein geworden was, te vergrooten door aanneming van nieuwe kweekelingen, in afwachting van later naar hunne oude verblijfplaats mogen terug te keeren.

Op 25 december van den jare 1600, verwisselde de gemelde prior, Jan Saro, het tijdelijke met het eenwige en werd in de kapel der Grauwzusters, voór het altaar, ter aarde besteld. Ten gevolge van diens dood, verspreidden zich de weinige kloosterlingen die nog overbleven na eene afwezendheid van twintig jaren van hun oude klooster, en Theodorik Van Stompwyck werd met het bestuur der goederen gelast, die met Pieter Eykermans, monik van dit sticht, zijn verblijf te Leuven nam. In 1602, tot prior benoemd zijnde, keerde hij met drie zijner medebroeders naar Diest terug. Intusschentijd deed hij eenige der cellen van het Zeelhem's klooster herophbouwen, die in verwoesting lagen en omtrent Bamis verlieten zij deze stad om hunne oude verblijfplaats te gaan bewonen.

Dit refugiehuis, nevens het *Schip* gelegen, werd op 24 november 1795 verkocht door Bernardus Peetermans, procurator der Karthuizers van Zeelhem, en in den naam dezer aan Jan Joseph Troosters en deszelfs zuster Maria Christina Troosters, wier familie het nog lange jaren nadien hebben blijven bewonen.

Het Postelhuis.

De streek grond die Postel wordt genoemd, zegt Coppens, behoorde oudtijds tot het grondgebied des dorps Moll. Een edelman Fastrudas, heer van Uitwijck, bezat daar eenige goederen welke hy aan de abtjij van Floreffé schonk.

Een oud gedenkstuk houdt in dat in 1140 hier een bedehuis of kapel was gesticht. Dit huis werd bewoond door broeders en zusters door welke de daar voorbijgaande reizigers verzorgd werden.

Het werd bestuurd door een der kanoniken van Floreffé die den naam droeg van *meester*. In 1621 werd Postel als een abtjij herkend.

Postel had verschillende refugiehuizen gelegen te Brée, te Leuven, te Lier en te Diest. Het refugiehuis van Diest schijnt al vroeg te hebben bestaan. Immers, wij lezen dat door Gerit Van Eyck, abt van Floreffé, in het huis van Postel een bekentenisakt werd geteekend op 4 april 1484. Dit huis bleef hier bestaan tot in de tweede helft der xvij^e eeuw en werd verkocht ten jare 1560 door den meester van Postel, Jan Van Baele, aan zekeren Jan Van den Bosch, zoo als 't blijkt uit het volgende :

„ Jan Van den Bosch, Servaes zoon, acquisivit tegen meesteren Claesen Kegeleers, als specialyck gemachtigd wesenden van meester Jan Van Bruel, meester en proviseur van den goidshuyse van Postele, onder synen gemeynen seghele van 10 april 1560, stylo Leodiensi, achtervolgens seker octroye, by der Keyserlycke Majesteyt verleent, wesende van date 21 november anno 1554, t'huys cum fundo horto et omnibus suis pertinentiis, staende op den Langen Steenwegh, geheeten t'huys van Postele. „

Het huis van Bethlehem.

Hetzelve lag „ op den Dries tegenover Sint-Anna-kapel, „ zegt eene oorkonde van 1511. Wanneer de kanoniken van Bethlehem, bij Leuven, dit huis verkochten is ons nergens gebleken.

Het refugiehuis van den Troon.

De kanoniken van dit sticht, gelegen by Grobbendonck in de Kempen, waren in bezit van dit huis in 1516. Het werd verwoest tijdens de nederlandsche oorlogen. Er wordt nog van hetzelfde vermeld in 1609 : „ Jan Caesmans assignavit aen syn huys op sint-Annendries, nevens de erve eertyds den Troon, de Engelandstrate etc. „

Het refugiehuis van Vlierbeek.

In den loop der xve eeuw, namelijk op 29 augustij 1453, kocht de prelaat van Vlierbeek binnen onze stad eene erve om tot refugiehuis te dienen, gelegen in de Engelandstraat. Immers wij lezen het volgende in de schepenrollen van Diest : „ Robert van Berthem, abt van Vlierbeek, kreeg in erfdomme teghen Jan Beren, t'huys metten hoven in d'Engelandstrate tot behoef des convents. „ Of het klooster er langen tijd van in bezit is gebleven, hebben wij nergens kunnen achterhalen.

Het huis van Korsendonck bij Turnhout.

Dit huis, hetgeen thans nog bestaat en geheel zijn oud voorkomen behouden heeft, ligt in de Beverstraat. Het werd verkocht in 1527 door den toenmaligen prior Hendrik van Orshaghen aan Daniël Van Geel, en was toen reeds gekend onder den naam van den *Engel*. Wij lezen in een doodsboek onzer stad dat in 1655 de bliksem op dat huis viel, destijds de *Roode Engel* genaamd, en er zekeren burger, Andries Everaerts, doodde. Wij geven in ons werk eene teekening van dat belangrijk gebouw.

Het huis van Brusthem.

De ridders van Brusthem, bij Sint-Truiden, hadden hier al vroeg een refugiehuis. Het werd aangekocht ten jare 1400 door den kommandeur Hendrik van Havert. Wij hebben er nergens meer over vermeld gevonden.